

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

III. Facetum Philippi Augusti Franciae regis responsum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

I. **F**ATENDVM omnino est, præter veritatem, quæ indiuidua Catholicæ Ecclesiæ est comes, ac propriam ipsius virtutem, Catholicæ religionis in Poloniæ regno conseruationem doctrinæ & sanctitati Episcoporum quorundam deberi: quorum multi animaduertentes, Pastorum in Germania secordia & veterno euenisse, vt tot lupi in ouile irruerint, etiam atque etiam super gregibus fidei suæ commissis vigilandum sibi statuerunt. Inter hos præcipui fuerunt, *Andreas Nesconius Episcopus Plocensis in Lituania, & Valerianus Episcopus Vilnensis: super omnes vero optimus ille & doctissimus Cardinalis Hosius per diu ac pernox quasi pro Ecclesiæ conseruatione excubabat.* Ad subleuandam vero tanti oneris magnitudinem, ministros fideles & industrios sibi accersuerunt, qui in partem curæ pro Dominico grege venirent, Patres nimirum Societatis Iesu, qui paucis annis, insigni fecunditate, vndecim Collegia & Residentias per Regnum illud periculis maximis inuolutum constituerunt, & magnum diuini verbi præconum, Confessorum & iuuentutis moderatorum numerum in aciem contra hæresin fugandam vndique & profugandam produxerunt, Catholicamque Ecclesiam sanctam rectam pluribus in locis conseruarunt. Auctoque subinde numero ad 1000. capitum censum, duas Prouincias Collegijs & Residentijs multiplicatis effecerunt.

II. Porro ad conseruationem veræ in Polonia fidei non parum momenta iutulerunt Ecclesiasticorum in eo regno, auctoritas & diuitiæ. Vix enim credi potest, quanta ibi Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Prælatorum tam quoad confederationes, quam quoad externas opes sit potentia. Atunt Gnesnensem Archiepiscopum quadraginta, Cracouiensem sexaginta, Posnaniensem quadraginta quinque ducatorum millia annua in censu habere, detractis sumptibus domesticis. Qui minimum quindecim ducatorum millia ex redditibus percipiunt Gnesnensis certe, Leopoliensis, Cracouiensis, Plocensis, Vilnensis, Cuiuuiensis, singuli vltra quadragena ducatorum millia ex censibus annuis habent. Ex quo apparet, quomodo primitiua Ecclesia per paupertatem locupletata, & per vilitatem & humilitatem suam ad tantam dignitatem eleuata sit. Res omnes sua tempora habent & ætates. Et quemadmodum sub primis velat Ecclesiæ conabulis Christianorum templa admodum humilia & inornata, paulatim

vero amplissimis donarijs, & ad maiorem Dei honorem exquisito ornatu fuere instructa: sic Reges ac Principes terræ, postquam Christianæ religioni nomen deissent, nihil honorificentius sibi existimauerunt, quam ad Ecclesiæ pedes coronas suas deponere, & bona atque opes suas eius Præfatis distribuere, vt tanto melius dignitatem suam tueri possint. Hoc quidem plerique omnes Christiani Imperatores, Reges & Principes, fecerunt; in primis vero Poloniæ reges, in quæ Ecclesiæ præfulum tanta est dignitas, vt etiam ab aduersarijs & inimicis summo honore afficiantur & demisse obseruentur.

Quo tempore Andegauensis ad Poloniæ capessendum regnum fuit accessit, vidimus in Gallia Palatinos Cracouiensem & Drohicensem Trinitarios, Comitem item Tenchinesem & Palatinum Lublinensem Lutheranos, aliosque diversarum sectarum Magnates, Archiepiscopos & Episcopos summo venerationis cultu prosequentes, vt nesciam an maiora Catholicis honor ipsis potuerit exhiberi. Absente quidem Rege, aut interregni tempore penes Gnesnensem Archiepiscopum præcipua est potestas, cui Regni proceres non minus obediunt quam ipsi Regi. Singulati vero magnificentia exteriori omnes vtuntur. Qui minimum, centum equitibus, alij ducentis, trecentis, aut etiam quadringentis equitibus comitati incedunt: domi vero præcipuorum regni procerum ministerio vtuntur, immo nobilissima familia hæreditaria eiusmodi officia honori sibi ducunt. Quod si Protestantium aut Calvinistarum exemplo armis & vi Catholicam doctrinam propagare vellent, quantas, Deum immortalem, copias, vel contra omnes tam Regni quam ipsorum dignitati aduersantes & opibus insidiantes, omnes isti Archiepiscopi, Episcopi & Prælati contrahere & producere possent! Calumniantur quidem hanc potentiam Ecclesiasticis in personis Ministelli verborum, sed ita vt sperent eam in Ora sua deriuandam, aut abrogatam fores lupis ingressuris aperituram. Sed Opes istiusmodi & diuitiæ non minimum Ecclesiæ contra hostium assultus sunt propugnaculum, vti ipsa Germania suo comprobatur experimento.

III. De his memorabile in primis Philippi Gallorum Regis cui Augusti & Conquestoris ex merito fuit cognomen, dictum celebratur. Hunc Imperator Otho IV. cum Rex Angliæ & Comes

Comes Flandriæ coniunctis viribus diu oppugnant, iamque regnum, quemadmodum pellem ante captum vulsum, ut est in proverbio, inter se partiti erant. De quibus tamen omnibus plures & insignes victorias consequutus, restituta pace & tranquillitate, ut Deo pro tot beneficijs gratiam aliquã rependeret, toto regno passim Ecclesias, Monasteria & sacra loca multis proventibus auxit & locupletavit. Id quum ægre admodum ferrent ij qui vitam umnose inter tot pericula & militiæ labores acta, omnibus illis bellis bonam & fidem Regi operam navant, & eius hac deuota liberalitate præmium virtuti & meritis suis debitum inueniri existimabant, cum admonuerunt, rectius atque utilius facturum, si opes ac proventus regni arario inferret, ut eis deinde quando necesse fuerit, ad status sui defensionem uteretur, quam se eandem in homines inuitos & in diem viuentes profunderet. Qui vero Regem alloquebatur, è numero Togatorum erat, ne suscipere fuisset, rex non eos de publicis sed de priuatis utilitatibus sollicitos esse putaret. Tum Rex è vestigio sic respondisse dicitur: Equidem mihi mira vestra mihi videtur oratio, utpote eorum qui domi assiduis delitefcunt, nec pericula nisi auribus & longinquo sentiunt. Nec quantis periculis conatus nostri & actiones quotidie presentur, nec vnda victoria obueniant, scire mihi videmini. Equidem in ocio viuens, tam ab externis quam domesticis hostibus tutus, saepe numero miratus sum tantam Caroli Magni & aliorum meorum prædecessorum in Ecclesiam Catholicam liberalitatem: at postquam pericula non solum ad coronam, verum etiam personam meam propius accesserunt, sic ut & de regno & de vita simul mihi dimicandum certandumque fuerit, miratus sum valde non multo maiori liberalitate ipsos erga eandem vsos. Id enim expertus scio, nec milites, nec equos, nec vlla arma ad victoriam quidquam prodesse, nisi Deus exercituum animum nobis & vires inspiret. Ad diuinam vero imperandam gratiam Ecclesiasticorum, qui velut domestici sunt & Dei familiares, nobis opus est ministro. Quocirca nolite mirari quod huic hominum generi bene facio. Quicquid enim eius à me præstat, id omne Deo & honori ipsius ac seruitio præstat.

Nec minus memorabilis est Francisci Regis veteris Maghi vox: quo audiente, quum omnium sæculi illius vitorum doctissimi, Budæus & Castellanus de bonis Ecclesiæ, deque modis quibus illa acquisita essent, disputare cœpissent, rex interfectus, Equidem, inquit, sic censeo, si tametsi quam aliorum omnium Principum serinia & archina exen-

tiatis, vix ullos antiquiores aut meliores titulos quam & Petri inuenturos: cui ab Imperatoribus, Regibus, Principibus & populis facta denationes ut antiquissimo, ita optimo iure præstentur, quum nostri & illorum titulis plerique vi & armis aut usurpatione maiorum nostrorum sint acquisiti. Ecclesiasticorum quidem in Polonia opes magna ad Christianæ fidei conseruationem attulisse subsidia, historiæ testantur, quas, utpote ad institutum nostrum non ita pertinentes, hoc loco omitto, & ad spiritualia potius me conuerto.

IV. Porro in hoc regno Societas Jesu tam doctrina quam vitæ sanctitate magnam sibi peperit auctoritatem, nec solum apud Regni senatores & proceres, verum etiam apud regem ipsum, qui P. Scarga & concionatore aulico & Confessorio utebatur. Quamuis autem Patrum horam operam multi quotidie ad Catholicam reducti sint Ecclesiam; præter alias tamen in primis memorabilis est Palatini Miezislauensis conuersio, quum vti à testibus oculatis accepi, enarrabo. Palatinus hic quum die quondam sacerdoti Catholico plus pietatis quam doctrina haberet, vellent illudere, hominẽ, ad prandium inuitarant. Mensa assidentem, Palatino innuente, Prædicans quidam varijs questionibus urgere cepit, iam caput aliquod doctrinæ, iam Papa tyrannidem, iam dissolutam Ecclesiasticorum vitam in medium proponens. Tacet ad omnia bonus ille sacerdos, ac strenue interim appositis resistit. Tandem ad Palatinum conuersus, Quid hic hominis est, quæso? O! inquit, Equidẽ ad prandium non ad disputationem inuitatus sum. ibi risu solui omnes, & boni sacerdotis simplicitatem, vel potius inscitiam (ita enim videbatur) ludibrio habere. Tum ille, Equidem, inquit, iam hoc agam, & prandebis ubi pransi fuero, tum forte homini isti respondebo. Sublati mensis, sacerdos ita inquit: Hodie sacrum in altari peragens, hac vsus sum precatione: Discerne causam meam de gente non sancta. Spero sane hunc ipsum Deum pro sua omnipotentia & misericordia preces has meas exauditurum. Facto deinde Crucis signo, Prædicantem ita alloquitur: In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, per Dei, cuius ego indignus seruus & sacerdos sum, auctoritatem & potestatem mando tibi, maligne spiritus, ut obmutescas, nec per os istius hominis loquaris. Quid sit? Vix ille hac verba pronunciauerat, quum ecce Prædicans piscis magis mutus sedet. Tum sacerdos iterum, Iam, inquit, ut homo loquere: & tibi respondebo. Hactenus enim cum maligno illo spiritu, qui per os tuum locutus est, & tam atroces contra Iesum Christi